

Фитр садақасига оид ҳадислар | Фикҳ дарслари (328-дарс)

19:00 / 15.05.2025 1617

???? ???? ???? ???? ???? ???? ????.

????? ???? ???? ???? ???? ???? ???? ?

????????? ???? ???? ???? ???? ???? ?

?????????? ???? ???? ?????? ???? ???????????

????????? ?????????????????? ???? ????????????? ???????

????????? ???? ???? ???? ???? ???? ?

???????? ???? ???? ?????? ???? ???? ???? ?

?????????????. ?????? ?????? ?????? ??????

??????? ?????????????? ?????????????.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам фитр закотини рўзадор учун беҳуда гап-сўз ва ҳаракатлардан покланиши ва мискинлар учун таомланиш бўлиши учун фарз қилдилар. Ким уни намоздан олдин адо қилса, у мақбул закот бўлур. Ким уни намоздан кейин адо қилса, садақалардан бири бўлур».

Абу Довуд, Ибн Можа ва Ҳоким ривоят қилишган ва Ҳоким саҳиҳ деган.

Ушбу ривоятдаги «намоз»дан мурод ийди Фитр намозидир. Садақаи фитрни ийди Фитр намозидан олдин бериш афзал ва савоби улуғ эканини мана шу ҳадисдан билиб оламиз.

Мазкур садақанинг шариатимизда жорий қилиниши сабаби ҳикмати ушбу ривоятдан очиқ-ойдин кўриниб турибди. Демак, рўзадор учун беҳуда гап-сўз ва ҳаракатлардан покланиш, мискинлар учун таомланиш бўлсин, деб жорий қилинган экан.

Рўзадор одам Рамазон ойида рўза тутар экан, гоҳида билиб-билмай турли гаплар оғзидан чиқиб кетган бўлиши, шунингдек, баъзи ножоиз амалларни қилиб қўйган ва шу сабабдан кўнгли ғаш бўлиб юрган бўлиши мумкин. Ана ўша ғашликларни ювиб юбориш учун садақаи фитр тўлаш жорий қилинган.

Садақаи фитр буғдойдан, ундан олинадиган нарсалардан ва майиздан ярим соъ берилади. Хурмо ёки арпадан бир соъ берилади. Буғдойдан икки мун берса ҳам бўлади.

Бу ҳукмлар қуйидаги ривоятлардан олинган:

???? ?????? ??????? ?????? ?????? ????????????? ??????:

?????? ?????????? ?????? ??????? ?????? ??????????

???????????? ?????????? ?????????????? ??????? ?????? ??????????

????? ??????? ?????? ??????????? ??????? ?????????????

????????????????? ?????????????????? ??????????????????

????????????????? ?????????????????? ?????? ?????????????????????

???????????? ??????? ?????? ?????????????? ?????????? ??????????

???????????? ??????? ?????????????????? ?????????? ??????????????????

Ибн Умар розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам фитр закотини хурмодан бир соъ, арпадан бир соъ миқдорида мусулмонлардан қулга ҳам, хурга ҳам, эркакка ҳам, аёлга ҳам, кичикка ҳам, каттага ҳам фарз қилдилар. Уни одамлар намозга чиқишидан олдин адо этишга амр қилдилар».

Бешовлари ривоят қилишган.

Бир «соъ» қанча бўлади?

Аслида соъ бир идиш бўлиб, ғалла ва шунга ўхшаган нарсалар ўша идиш билан ўлчанган. Кейин оғирлик ўлчовлари чиққанда, унга солиштирилган. Шофеъий ва Ҳижоз фақиҳлари эътиборида бир соъ 2,751 грамм, Абу Ҳанифа ва Ироқ фақиҳлари эътиборида эса 3,800 граммга тенг.

Фитр садақасига хурмо ва арпадан бир соъдан беришга ҳамма мазҳаб ва уламолар иттифоқ қилишган.

???? ?????? ?????????? ?????? ?????? ?????????? ? ???????:

????????? ?????????????? ??? ?????????? ?????????????? ??????????

?????? ?????????????? ?????????????? ?????????? ?????? ??????????????

????? ?????????? ?????? ?????????????? ?????? ?????????? ??????

????????????? ?????? ?????????? ?????? ?????????????? ?????? ??????????

????? ?????????????? ?????????????? ?????????? ??????????????????????

????????????????? ?????????????????????? ??????????: ?????????? ?????????? ??????

????????? ?????????????????? ??????????????????. ?????????????? ??????????????????..

????????? ??????????????????: ?????????? ?????????? ??????????????????

????????????????????? ?????????????? ?????? ?????????????????????? ??????????????????

????????????????? ?????????? ?????????????????????? ?????????????? ??????????

????????????? ??????: ?????????? ?????????? ?????????? ?????????????????? ??????

????????????????? ?????????????????? ?????????????????? ?????????? ?????? ??????????????

????????????????? ?????????????????? ?????????????????? ?????????? ?????????? ??????????????:

??????? ???? ?? ??? ??? ???? ?????

Абу Саъид розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

гапини олиб, буғдойдан ярим соъ миқдорида садақаи фитр беришга ўтган эканлар.

Аммо Абу Саъид розияллоҳу анҳунинг бунга кўнгиллари бўлмай, бир соъ беришда давом этишни маъқул кўрган эканлар.

???? ?????????? ?????? ?????? ??????? ? ??????: ???????

????? ?????????? ??? ?????? ????????????? ?????? ???????????

???????????????? ??????????: ?????????????? ???????????

?????????????? ?????????????? ?????????????? ?????? ???????????????

?????????: ?????? ?????????????? ?????? ?????????? ???????????????????

????????? ??????? ?????????????????????? ???????????????????????

????????????????? ??? ?????????????????? ?????????? ???????????

?????? ?????????? ??????? ?????????????? ??????????????? ??????????

????????????????? ?????????? ?????? ?????????? ?????? ??????????? ??????

????????? ??????? ?????? ?????????????? ?????????? ?????????? ??????? ??????

????????????????? ?????????? ?????? ?????????????? ?????????????? ??????

????????????? ?????????????? ?????????? ?????????????? ?????????? ??????????

????????????????? ?????????: ?????? ?????????????? ?????????? ???????????????????

?????? ?????????????????? ??????? ?????? ?????? ???????.

????????? ?????? ?????????? ??????????????????????.

Ҳасан розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Ибн Аббос Рамазоннинг охирида Басранинг минбарида хутба қилиб:

«Рўзанинг садақасини чиқаринг», деди.

Одамлар билмагандек тураверишди. Шунда у:

«Бу ерда аҳли Мадинадан ким бор? Туринглар! Биродарларингизга ўргатинглар! Улар билишмас экан! Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бу садақани хурмо ва арпадан бир соъдан ва буғдойдан ярим соъ ҳар бир ҳуру қулга, эркагу аёлга, кичигу каттага фарз қилганлар», деди.

Али келганида баҳонинг арзонлигини кўриб:

«Аллоҳ сизларга (ризқни) кенг қилиб қўйибди. Ҳар нарсадан бир соъ қилсангиз, яхши бўларди», деди».

Абу Довуд ва Насоий ривоят қилишган.

Бу ҳадисда Набийимиз соллаллоҳу алайҳи васаллам томонларидан фитр садақаси ярим соъ қилиб белгилангани айтилмоқда. Ҳанафий мазҳаби мана шу гапни ҳужжат қилиб олган.

«Кифоя» китобининг иккинчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.